

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ: КОЛЕКТИВНІ ДІЇ

Global Compact
Network Ukraine

ЗМІСТ

2	10-й принцип Глобального договору ООН
5	Сила колективних дій у запобіганні корупції в Україні
9	Робоча група Глобального договору ООН
	1. Зовнішня взаємодія малих та середніх підприємств
11	1.1. Ризики
12	1.2. Заборонені практики
13	1.3. Робота з державним апаратом
	2. Взаємодія всередині компанії
15	2.1. Тон згори
19	2.2. Діяльність уповноваженого
22	2.3. Робота з викривачем
23	Вплив корупції на ланцюжок постачальників

РАЗОМ
ПРОТИ
КОРУПЦІЇ

10-Й ПРИНЦИП ГЛОБАЛЬНОГО ДОГОВОРУ ООН

На першому Саміті лідерів 24 червня 2004 року було прийнято 10-й принцип Глобального договору ООН – «Протидія корупції»:

Прийняття 10-го принципу стало потужним сигналом у всьому світі, що приватний сектор та інші недержавні суб'єкти несуть відповідальність за ліквідацію корупції й готові відігравати свою роль у цьому. 10-й принцип закликає учасників Глобального договору ООН не лише уникати хабарництва, вимагання та інших форм корупції, а й розробляти політику та конкретні програми для їх подолання. Компанії мають приєднатися до урядів, агенцій ООН і громадянського суспільства, щоб реалізувати більш прозору глобальну економіку.

10-й принцип став відповіддю бізнес-спільноти та інших недержавних суб'єктів на прийняття Конвенції ООН проти корупції. Генеральна Асамблея ООН прийняла Конвенцію в жовтні 2003 року, і вона набула чинності 14 грудня 2005 року. Як єдиний глобальний юридично обов'язковий

БІЗНЕС-СПІЛЬНОТА ПОВИННА ПРОТИСТОЯТИ ВСІМ ФОРМАМ КОРУПЦІЇ, ВКЛЮЧАЮЧИ ЗДИРНИЦТВО ТА ХАБАРНИЦТВО

антикорупційний інструмент, Конвенція надає унікальну можливість для запобігання корупції та боротьби з нею як у державному, так і в приватному секторах.

З огляду на це, на Саміті лідерів Глобального договору ООН у 2004 році Конвенція ООН проти корупції була визначена як базовий правовий інструмент для нового 10-го принципу. Хоча Конвенція є юридично обов'язковою лише для країн, які її ратифікували, її цінності та принципи застосовні до найширшого кола суспільства, включаючи бізнес-спільноти. Принципи, закріплені в Конвенції, можуть стати корисним інструментом для компаній, які ухвалюють або переглядають внутрішню антикорупційну політику, стратегію та ініціативи управління.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КОРУПЦІЯ»

КОРУПЦІЮ ЧАСТО ВИЗНАЧАЮТЬ ЯК «ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ ПРИВАТНОЇ ВИГОДИ».

Це зручне та коротке визначення, що охоплює безліч варіацій незаконних дій, визнає широту поняття, але не намагається перерахувати дії чи точно розмежувати їх.

Конвенція ООН проти корупції закликає держави, які її ратифікували, **оголосити поза законом** щонайменше:

- Хабарництво державних службовців;
- Підкуп національних державних посадових осіб;
- Підкуп іноземних державних посадових осіб і посадових осіб міжурядових організацій;
- Розкрадання, неправомірне привласнення або інше нецільове використання майна державною посадовою особою;
- Зловживання впливом;
- Зловживання службовим становищем;
- Незаконне збагачення;
- Підкуп у приватному секторі;
- Розкрадання майна в приватному секторі;
- Відмивання доходів, здобутих злочинним шляхом;
- Приховування;
- Перешкоджання здійсненню правосуддя.

Корупційні дії, прописані в Конвенції, демонструють, що корупція є злочином ширшим, ніж хабарництво та вимагання. Відповідно до цього підходу, 10-й принцип Глобального договору ООН закликає компанії

ПРАЦЮВАТИ ПРОТИ КОРУПЦІЇ В УСІХ ЇЇ ФОРМАХ, ВКЛЮЧАЮЧИ ВИМАГАННЯ ТА ХАБАРНИЦТВО.

РЕКОМЕНДАЦІЯ

У приватному секторі для запобігання корупції, крім вищеперерахованого, слід вживати заходів, які **унеможливлюють такі дії:**

- створення неофіційної звітності;
- проведення необлікованих або неправильно зареєстрованих операцій;
- ведення обліку неіснуючих витрат;
- відображення зобов'язань, об'єкт яких неправильно ідентифікований;
- використання підроблених документів;
- навмисне знищення бухгалтерської документації раніше строків, передбачених законодавством.

СИЛА КОЛЕКТИВНИХ ДІЙ У ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

В Україні тема боротьби з корупцією перебуває в центрі уваги різних суспільних груп. Згідно з Індексом сприйняття корупції (CPI) від Трансперенсі Інтернешнл, Україна посіла 117 місце серед 180 країн, які увійшли в дослідження у 2020 році. Корупція є одним із найбільших бар'єрів для подальшого розвитку держави, суспільства, усіх сфер економіки країни та сталого розвитку.

Корупція дорого коштує будь-якому бізнесу. Вона перешкоджає його зростанню, створює репутаційні ризики та додає приблизно 10% до витрат на ведення бізнесу. Світовий банк заявив, що «хабарництво стало галуззю на 1 трлн дол.». Вилучення цього явища з процесів компаній примножує довіру до бізнесу та сприяє його довгостроковій стабільності.

Боротися з корупцією можна різними способами. Найефективніший — це запобігання корупції на всіх рівнях та налагодження зручних інструментів взаємодії людини з державою, бізнеса з державою та бізнеса з бізнесом. Викоринити негативне явище корупції з нашої культури зусиллями однієї людини або інституції неможливо. Необхідні колективні зусилля в цьому напрямі.

Глобальний договір ООН ініціював колективні дії проти корупції в рамках діяльності локальних мереж міжнародної організації, які отримали підтримку від Третього раунду фінансування Ініціативи доброчесності Siemens. Проект спрямовано на підтримку колективних дій локальних мереж Глобального договору ООН

та сприяння співпраці між державними та приватними особами в боротьбі з корупцією. Його метою є не лише боротися з хабарництвом, вимаганням та іншими формами корупції, але й позбутися цього процесу в цілому в ланцюгу постачань.

Враховуючи важливість спільних зусиль у сфері антикорупції, у вересні 2020 року Мережа Глобального договору ООН в Україні долучилась до міжнародної програми **Anti-Corruption Collective Action**, яка спрямована на допомогу українському бізнесу в подоланні корупції на всіх стадіях операційної діяльності. Метою програми є сприяння державно-приватному співробітництву в рамках антикорупційних дій через залучення до діалогу бізнесу, уряду та громади.

Ініціатива створена для залучення бізнесу в культуру нетерпимості до корупції та забезпечення його прозорості. Вона підвищує здатність компанії досягати амбітних цілей через адаптацію світових практик створення екосистеми доброчесності бізнесу. Унікальність проекту полягає в тому, що саме підприємці створюють цю програму, керуючись проблемами та викликами, які є справді важливими в конкретній галузі.

Програма спрямована на:

- Підвищення обізнаності про колективні дії для боротьби з корупцією;
- Сприяння діалогу між бізнесом, урядом та громадою;
- Поліпшення інвестиційного клімату в Україні;
- Залучення стратегічних партнерів до конкретних дій.

Першим кроком ініціатива «Колективні дії проти корупції» об'єднала зацікавлені сторони з уряду, бізнесу та громадськості для пошуку спільних інтересів та сильних сторін кожного зі стейкхолдерів у боротьбі з корупцією.

У грудні 2020 року було організовано Антикорупційний тиждень, який включив форум стейкхолдерів та низку панельних дискусій за участю експертів із бізнесу, громадського сектору, урядових агенцій і міжнародних організацій для обміну досвідом, вивчення антикорупційних практик та комплаєнс-процедур. А 9 грудня 2020 року 17 компаній та неурядових організацій відзначили Міжнародний день боротьби з корупцією підписанням Меморандуму про спільні дії з антикорупції в Україні.

У 2020 році Мережа Глобального договору ООН в Україні спільно з учасниками з різних секторів провела низку заходів для виявлення потенційних сфер інтересів, які можуть об'єднати навколо себе бізнес, громадськість та державу для спільних зусиль у сфері антикорупції. За підсумками багатьох обговорень було обрано напрямок роботи з **ланцюжком постачальників** та розробку навчального **онлайн-курсу для малого та середнього бізнесу** на тему антикорупції.

У лютому 2021 **Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)** стало партнером ініціативи Anti-Corruption Collective Action для навчання МСП в Україні антикорупційній політиці.

Аудиторією інтерактивного відеокурсу з елементами гейміфікації будуть як представники малого та середнього бізнесу, так і представники великого бізнесу, який не організовує внутрішні антикорупційні тренінги для своїх працівників. Курс сприятиме підвищенню обізнаності МСП щодо впровадження **Типової Антикорупційної програми юридичної особи від НАЗК та Anti-Corruption Playbook від Глобального договору ООН** — задля сприяння прозорості ведення бізнесу та покращення української позиції у світових індексах.

Буде розроблено відеокурс з елементами гейміфікації, який буде доступний для всіх охочих на спеціалізованих онлайн-платформі, наприклад, Дія.Бізнес, а також через ланцюжки постачальників найбільших державних та приватних підприємств в Україні, та буде підтриманий НАЗК.

Ознайомчий курс — це перший етап реалізації проекту з колективних дій з антикорупції. Це продукт для масового використання. Після цього слід далі розвивати тему антикорупції та поглиблювати знання про світові стандарти ведення бізнесу і можливості, які відкриваються доброчесному бізнесу. Це відбуватиметься через усі проекти Глобального договору ООН в Україні та його партнерів.

Наступний етап програми стосується сприяння державно-приватному співробітництву задля розвитку колективних дій через підтримку політичного діалогу, взаємодії з урядом, неурядовими організаціями та іншими зацікавленими сторонами.

Окремим цінним елементом ініціативи є можливість масштабування проекту та його адаптація в інших країнах — переважно на території Центральної та Східної Європи, де існує значний попит на такі рішення.

ПЕРЕВАГИ ДЛЯ КОМПАНІЇ

РАЗОМ
ПРОТИ
КОРУПЦІЇ

Прискорення впровадження Цілей сталого розвитку у ділову, корпоративну діяльність завдяки інноваціям, співпраці та обміну знаннями

Створення культури прозорості, протидії шахрайству та корупції для подолання цих проблем і досягнення Цілей сталого розвитку

Навчання співробітників вимогам міжнародних стандартів та підвищення культури прозорості і протидії корупції всередині компанії

Зміцнення глобального визнання і репутації за відповідність міжнародним, європейським стандартам і збільшення експансії на зарубіжні ринки

Отримання сертифікату від Глобального договору ООН

Обмін досвідом та налагодження відносин із ключовими партнерами із бізнесу, державою та громадою

РОБОЧА ГРУПА ГЛОБАЛЬНОГО ДОГОВОРУ ООН

Проблема корупції торкається кожного аспекту бізнесу в ланцюжку постачань. Дії однієї компанії, хоч і необхідні, є недостатніми для припинення корупції. Компанії повинні об'єднати зусилля з урядами, громадськими організаціями, неурядовими організаціями та іншими підприємствами для спільної боротьби з корупцією.

У березні 2021 року Мережа Глобального договору ООН в Україні об'єднала українських фахівців із бізнесу, громадського та державного секторів у робочу групу для створення Антикорупційного відеокурсу на основі Типової Антикорупційної Програми юридичної особи НАЗК. Цей посібник зі зниження ризику корупції в ланцюжку постачань було створено на основі напрацювань робочої групи Глобального договору ООН в Україні.

Учасники робочої групи разом визначили найбільш актуальні для МСП теми з антикорупції, напрацювали наповнення тем, запропонували кейси, які роз'яснюють модель поведінки за тих чи інших обставин.

Завдяки спільній роботі спеціалістів представники малого та середнього бізнесу отримають курс, який стане для них опорою в подоланні корупції в галузях, які вони представляють, та слугуватиме інструментом підвищення прозорості в бізнес-середовищі

БУЛО СТВОРЕНО МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ДВОХ ТЕМАТИЧНИХ БЛОКІВ ІЗ ТРЬОМА РОЗДІЛАМИ В КОЖНОМУ

1

ЗОВНІШНЯ ВЗАЄМОДІЯ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ:

- 1.1 Ризики
- 1.2 Заборонені практики
- 1.3 Робота з державним апаратом

2

ВЗАЄМОДІЯ ВСЕРЕДИНІ КОМПАНІЇ:

- 2.1 Тон згори
- 2.2 Діяльність уповноваженого
- 2.3 Робота з викривачами

1

1.1. РИЗИКИ

КЛЮЧОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Окреслення ризиків, які можуть виникнути в компанії у разі недотримання антикорупційної політики

ПРОБЛЕМИ

Зовнішні та внутрішні загрози від відсутності ризик-менеджменту, а саме:

- Особиста кримінальна відповідальність;
- Штрафи від регуляторних органів;
- Порушення FCPA, UK Bribery Act та санкції;
- Репутаційні ризики (STOP-листи, платформи YouControl та аналогічні);
- Фінансові ризики (вихід на зовнішні ринки, інвестиції, кредити, участь у державних та комерційних тендерах, штрафи від регуляторних органів, не підписання контракту з контрагентом);
- Втрата активів.

РІШЕННЯ

- Визначення ризикованості бізнесу — ризик-реєстр (НАЗК);
- Запровадження регулярних механізмів оцінки ризиків через небезпеку «старіння ризиків»;
- Адекватні внутрішні процедури бізнес-контролю та автоматизація процесів;
- Кодекс етики;
- Навчання (для новачків та регулярне);
- Гаряча лінія, захист інформаторів, механізм розслідування, заходи в разі виявлення порушень (Lessons Learned);
- Моніторинг і перегляд ризиків. Доказ Best Efforts в разі матеріалізації ризику (Good Faith Behavior) необхідно формалізувати й документувати.

ПРОБЛЕМИ

- Як визначити межу між дозволеним і недозволеним?
- Загрози для компанії як від українського законодавства, так і в цілому;
- Регуляторні ризики і кримінальне переслідування;
- Економічний збиток, який несуть компанії МСП від внутрішнього розкрадання;
- Необізнаність людей, відсутність інформації про зміни, наслідки та загрози;
- Відсутність в адженді та бюджеті коштів на навчання співробітників та топменеджменту.

РІШЕННЯ

- Прописання процедури отримання будь-яких подарунків (зі звітністю);
- Впровадження регулярного мінімального комплаєнс-аудиту;
- Введення в адженду проходження навчання співробітників та топменеджменту;
- Донесення до людей розуміння наслідків від корупційних дій, а також надання інформації про правила, зміни та загрози;
- Прозора система заохочень, справедлива оплата праці;
- Обов'язок працівника декларувати конфлікти інтересів;
- Звернення до антимонопольного комітету;
- У разі частотних порушень, корупційний кейс необхідно робити публічним.

ПОДАРУНКИ

надання ділових подарунків та гостинності всім стейкхолдерам (держслужбовцям, приватному бізнесу, контрагентам) безпосередньо і через посередників; неправомірна вигода (наприклад, надання знижок); питання, пов'язані з закупівлею та тендерами

ВІДКАТИ ПРАЦІВНИКАМ

йдеться про захист інтересів не окремих працівників, а компанії у цілому, працівники компенсують свої втрати: їм вигідніше отримати відкати, ніж дотримуватися правил

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

МСБ може приховувати бенефіціара з державного сектору або реального підсанкційного власника; забороненою практикою є надання вказівок із боку чиновника або людини, яка є депутатом місцевої ради та бізнесменом одночасно

ТЕНДЕРИ

в цей час приймати подарунки заборонено

1.3. РОБОТА З ДЕРЖАВНИМ АПАРАТОМ

КЛЮЧОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ

- Ризики та складнощі роботи з державним апаратом
- Алгоритм дій для МСП, які потерпають від корупційних дій посадовців

ПРОБЛЕМИ

1. Необізнаність власників бізнесу щодо:
 - змін у системному регулюванні (є відповідний Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»);
 - ризиків співпраці з неперевіреними партнерами та місцевим самоврядуванням;
 - компетенції окремих державних органів, які уповноважені протидіяти корупції;
2. Лобіювання інтересів окремих бізнесів державною адміністрацією та органами місцевого самоврядування, та створення перешкод для ринкового розвитку;
3. Відсутність механізму розв'язання проблем без залучення суду для великого бізнесу.

РІШЕННЯ

Коли МСП потерпає від корупційних дій посадовців, вони мають два шляхи вирішення проблем: повідомити про корупцію державні уповноважені органи або звернутись до механізмів колективного захисту.

У першому разі бізнес має бути добре обізнаним про компетенції окремих державних органів, які уповноважені протидіяти корупції, а також скористатись гарантіями безпеки, наданих законом викривачам корупції.

Другий випадок передбачає обстоювання колективних інтересів МСП через бізнес-асоціації, професійні спілки, дорадчі ради при органах виконавчої влади й ОМС, депутатські групи й комітети. Колективні дії створюють тиск на владу задля усунення корупції, а також часто призводять до змін державних і місцевих регуляторних актів, які несли корупційні ризики.

Правоохоронні органи, куди можна звернутися з повідомленнями про корупцію:

- Національна поліція
- НАБУ
- НАЗК
- ДБР

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ВИНИКАЮТЬ, КОЛИ:

1. МСП працює з державним апаратом:

- Реєстрація
- Звітність
- Ліцензії
- Держ закупки
- Робота з держпідприємствами

2. Державна влада або ОМС ухвалюють рішення, які мають ознаки корупції, створюють штучні монополії на ринку, надають незаконні переваги окремим бізнесам або обмежують діяльність певних бізнесів.

“Методика проведення регуляторної та антикорупційної експертизи рішень та проектів рішень органів місцевого самоврядування”

МЕХАНІЗМИ КОЛЕКТИВНОГО ЗАХИСТУ

1. Долучення до бізнес-асоціації або громадської ради (обговорення в громадських радах при міністерствах, НАЗК і тд).
2. Участь у спілках. Це дає навички та знання, які не завжди має індивідуальний підприємець; можливість впливати на розробку та прийняття нормативних актів (наприклад: при державній регуляторній службі можна впливати на питання погодження нормативних актів, які стосуються підприємництва); збільшення прибутку; більш оперативне розв'язання питань; іміджеві та репутаційні вигоди.
3. Кампанії адвокації потрібних змін (інформаційні кампанії, законодавчі ініціативи, масові акції, колективні звернення до парламенту та місцевих рад).
4. Громадські обговорення й антикорупційна експертиза рішень органів влади й ОМС (Львівський регуляторний хаб спільно з Державною регуляторною службою України розробили відповідні методичні рекомендації).
5. Публічність і демонстрація історій успіху в подоланні корупції, демонстрація взаємодій із державним апаратом у публічних сферах.

КЛЮЧОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ 1

Важливість демонстрації «тону згори» від людей на керівних посадах

ПРОБЛЕМА 1

- Керівництво на своєму прикладі має транслює принципи етичної поведінки (тон згори) не тільки всередині компанії, але й публічно.

РІШЕННЯ 1

- Єдність публічних заяв та реальних дій;
- Необхідність публічної декларації комплаєнтності;
- Впровадження однакових правил і процедур для всіх працівників (декларація подарунків та конфліктів інтересів);
- Регулярне включення політики корпоративного управління до порядку денного компанії;
- Внесення відповідальності Ради незалежних директорів за контроль за впровадженням комплаєнс-програми та управлінням комплаєнс-ризиками в політику корпоративного управління.

КЛЮЧОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ 2

Висвітлення розподілу ролей у команді для працівників, відповідальних за впровадження антикорупційного тижня

ПРОБЛЕМА 2

**ПОТРЕБА РОЗПОДІЛУ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
У КОМАНДІ: КЕРІВНИК МАЄ
НАДИХАТИ Й ЗАДАВАТИ
ТОН, А КОМАНДА МАЄ
ВПРОВАДЖУВАТИ ЗМІНИ.**

РІШЕННЯ 2

1. Призначення неформальних лідерів із владними повноваженнями, які можуть впливати на думку колективу, — обов'язково з комплаєнс та з внутрішнім поривом до добросесних принципів:

- У малому бізнесі з розвиненою мережею офісів комплаєнсом опікуються регіональні омбудсмени з ресурсом влади;
- У малому бізнесі комплаєнс-офіцером є керівник або неформальний лідер;
- У середньому бізнесі має бути повноцінна комплаєнс-команда.

2. Демонстрування результативності роботи команди буде слугувати непрямым заохоченням як для того, щоб поважати комплаєнс-культуру, так і для залучення до команди нових співробітників.

КЛЮЧОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ 3

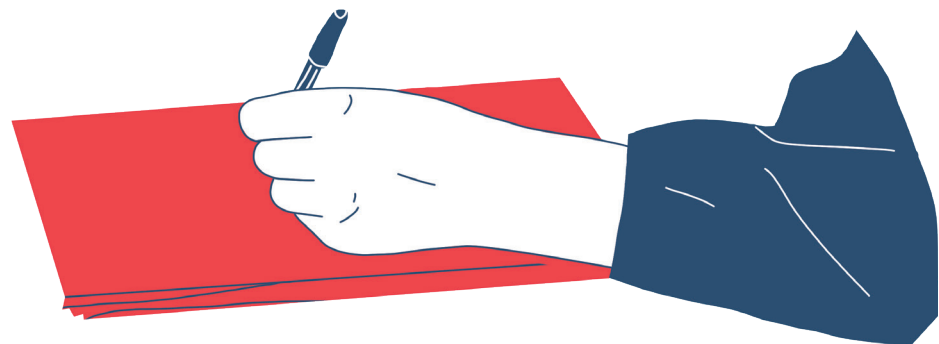
Необхідність впровадження кодексу професійної етики

ПРОБЛЕМА 3

ЯК ВИКЛИКАТИ СТАВЛЕННЯ СПІВРОБІТНИКІВ ДО КОДЕКСУ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ЯК ДО ВАЖЛИВОГО ДОКУМЕНТУ, А НЕ ЮРИДИЧНОЇ ФОРМАЛЬНОСТІ?

РІШЕННЯ 3

Кодекс — це документ, у якому прописані головні принципи компанії включно з антикорупційною програмою. Кодекс необхідний для того, щоб працювати з іноземними партнерами, українським великим бізнесом та міжнародним бізнесом, представленим в Україні. Він містить поради щодо поведінки в конкретних робочих ситуаціях, чим спрощує процес прийняття рішень для працівників. Це дає можливість керівникам мінімізувати потенційні репутаційні та фінансові втрати. Крім того, наявність у компанії кодексу робить її більш привабливою для потенційних працівників.

КЛЮЧОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ 4

Потреба мати налагоджену систему мотивації та покарання працівників компанії

ПРОБЛЕМА 4

НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМАЛЬНО РОЗРОБИТИ І ВПРОВАДИТИ СИСТЕМУ ЗАОХОЧЕНЬ ПРАЦІВНИКІВ.

РІШЕННЯ 4

1. Зробити амбасадорів комплаєнсу трансляторами комплаєнс-культури і її змін;
2. Інформування новопризначених працівників та навчання уповноважених;
 - Мотивація;
 - Матеріальна;
 - Репутаційна;
 - Отримання знань (проведення внутрішнього та зовнішнього навчання щонайменше раз на рік);
 - Мотивація має бути спрямована на колективний процес, співучасть (bottom-up approach);
3. Покарання за хибні дія або бездіяльність;
4. Вплив на співробітників:
 - Розмова, навчання, ознайомлення з правилами;
 - Робота з ментором;
 - Дисциплінарні покарання.

2.2. ДІЯЛЬНІСТЬ УПОВНОВАЖЕНОГО

КЛЮЧОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Необхідність чітко визначити статус, коло повноважень та механізми захисту уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції

УПОВНОВАЖЕНИЙ – ЦЕ ОСОБА АБО ПІДРОЗДІЛ, ЩО ВІДПОВІДАЄ ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

на підприємствах, установах, організаціях, перелік яких визначений Законом України «Про запобігання корупції», та реалізацію впровадження комплексу правил та стандартів у процесі компанії. Уповноважений має бути незалежним від зовнішнього впливу.

КОМПЕТЕНЦІЇ УПОВНОВАЖЕНОГО

Володіння морально-діловими якостями, необхідними для виконання своїх функцій

Спрямування своїх дій на захист публічних інтересів компанії

Дотримання правил етичної поведінки

Володіння профільними знаннями

ВЗАЄМОДІЯ МІЖ МЕНЕДЖМЕНТОМ ТА УПОВНОВАЖЕНИМ (КОМПЛАЄНС-ОФІЦЕРОМ)

1. Функція уповноваженого має бути закладена в стратегію компанії.

2. Уповноважений — це одна з топових позицій компанії, що має бути підпорядкованою акціонеру та генеральному директору (дисциплінарно). Бажано, щоб уповноважений був членом правління компанії. Якщо в компанії є служба безпеки, то має бути й директор із комплаєнсу.

3. Якщо компанія має намір брати участь у тендерах, їй варто призначити на цей час уповноваженого з запобігання корупції, який може поєднувати цю функцію з іншою позицією в компанії. Уповноважений має готувати звітність для акціонерів компанії.

4. Керівництво компанії та уповноважений (комплаєнс-офіцер) повинні транслювати спільну позицію через внутрішню інформаційну політику компанії. Комплаєнс-офіцер або відділ має бути повністю інтегрований у діяльність бізнесу й мати доступ до всієї інформації та до розпорядження бюджетом.

5. РІЗНИЦЯ МІЖ КОМПЛАЄНС-ОФІЦЕРОМ ТА УПОВНОВАЖЕНИМ (НА РОЗСУД КЕРІВНИКА):

- Для малого бізнесу (до 10 працівників) обов'язки Уповноваженого виконує керівник компанії чи юрист. Також компанія може залучати на аутсорсі консалтинг для розробки політики та перевірки контрагентів. Завдання з імплементації політики покладається на працівника компанії.
- Якщо компанія має менше ніж 50 працівників, то для запобігання корупції має бути призначена уповноважена особа.
- Для МСБ можна впроваджувати комплаєнс-офіцера, щоб більш комплексно підходити до роботи з ризиками, не обмежуючись сферою антикорупції.
- Якщо компанія має більше ніж 250 співробітників, то варто створити уповноважений підрозділ.

РОЛЬ УПОВНОВАЖЕНОГО (КОМПЛАЄНС-ОФІЦЕРА)

- Контроль у межах корпоративних ризиків підприємництва (видача дозволів, ліцензій, погоджень, висновків, перевірок, управління державними контрактами, майном);
- Транслявання цінності комплаєнс-культури в середині організації через тренінги, накази, наради, особистий приклад, спільні події, заохочення;
- Незалежність посади й участь у стратегічних питаннях;
- Декларація процедур, прав і обов'язків, а також проінформованість колективу про алгоритми взаємодії;
- Комплаєнс може бути прив'язаний до бонусів інших керівників або ж мати окреме винагородження;
- Притягнення до відповідальності;
- За комплаєнс ризики відповідальний не комплаєнс-офіцер, а керівництво компанії;
- При прийомі на роботу має бути подана консолідована інформація про всі антикорупційні положення;
- Захист заявників, лінія довіри, яку підтримує керівництво.

ЗАВДАННЯ УПОВНОВАЖЕНОГО

- Здійснення заходів із виявлення конфліктів інтересів;
- Здійснення контролю за дотриманням антикорупційного законодавства;
- Робота з викривачами: забезпечення захисту працівника, який повідомив про порушення вимог українського законодавства;;
- Визначення корупційних ризиків на підприємстві (під час прийому на роботу, участі в тендерах, у роботі з контрагентами та державними компаніями тощо);
- Формування належного рівня антикорупційної культури для працівників (підвищення рівня корпоративного управління, мінімізація ризиків).

КЛЮЧОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Важливість викривача та налагодження системи викривання корупції

ПРОБЛЕМИ

- Обмежений ресурс на створення механізмів викривання корупції;

РІШЕННЯ

1. Призначення особи (уповноваженого або комплаєнс-офіцера), відповідальної за роботу з викривачами;
2. Забезпечення роботи каналів повідомлень, їх фінансування та умови конфіденційних повідомлень викривача. Канали можуть бути будь-які (телефон, електронна пошта, месенджери, особисті зустрічі (проте ці повідомлення складно задекларувати). Співробітники мають знати, що залишити повідомлення можна анонімно, а передані дані будуть конфіденційні;
3. Навчання та регулярне інформування працівників компанії (тон згори);
4. Політика проведення внутрішніх розслідувань:
 - Покарання зловмисника й нагорода викривача;
 - Аналіз ситуації: які ризики були для компанії та які наслідки має викриття (Lessons Learned)
 - Висвітлення результатів розслідувань на

НЕРОЗУМІННЯ МЕТИ МЕХАНІЗМІВ ВИКРИВАННЯ КОРУПЦІЇ СПІВРОБІТНИКАМИ.

- тематичних або кулуарних зустрічах;
 - Обмін досвідом з іншими компаніями для пошуку запобіжних заходів;
 - Реагування не тільки на викривання топкорупції, але й на незначні службові зловживання (наприклад, використання службового авто у власних цілях);
5. Підприємства можуть повідомляти про факти корупції за допомогою різноманітних інструментів, таких як спеціальна урядова лінія для підприємців або безпосереднє звернення в правоохоронні чи антикорупційні органи та до Ради бізнес-омбудсмена (РБО);
 6. Можна рекомендувати третім сторонам повідомляти про корупцію та включати антикорупційні заходи в договори;
 7. Хибних сигналів не буває. Наприклад, за навмисний наклеп має бути передбачене покарання.

ВПЛИВ КОРУПЦІЇ НА ЛАНЦЮЖОК ПОСТАЧАЛЬНИКІВ

Неможливо побудувати роботу компанії й декларувати прозорість, якщо ваш ланцюжок постачальників не дотримується тих самих антикорупційних норм, яких дотримується ваша компанія.

Щоб повністю оцінити вплив корупції на ланцюжок постачання, потрібно спочатку зрозуміти, як вона може проявлятися.

ПРИКЛАДИ КОРУПЦІЇ В ЛАНЦЮЖКУ ПОСТАЧАННЯ:

- Шахрайство з закупівлями;
- Відкати;
- Шахрайське виставлення рахунків;
- Корупційні дії за участю урядів та інших державних структур;
- Постачальники, які корупційно обходять вимоги охорони здоров'я та безпеки;
- Постачальники, які ухиляються від законних правоохоронних органів;
- Постачальники, які уникають необхідного ліцензування;
- Постачальники, які дають хабарі працівникам митниці або органам ліцензування;
- Постачальники, які дають хабарі державним службовцям, щоб обійти податки.

ЦІ КОРУПЦІЙНІ ДІЇ МОЖУТЬ ЗАВДАТИ РУЙНІВНОЇ ШКОДИ ГРОМАДАМ І СУСПІЛЬСТВУ ЧЕРЕЗ НИЗЬКУ ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ БІЗНЕСУ АБО ЙОГО НЕГАТИВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ.

Прямий вплив корупції в ланцюжку постачань часто замінюється непрямим впливом на:

- Управлінський час і ресурси на вирішення проблем;
- Юридичну відповідальність;
- Репутаційні втрати.

ЩО МОЖУТЬ ЗРОБИТИ КЛІЄНТИ?

Бізнес-лідери прийшли до усвідомлення того, що боротьба з корупцією загалом має бути частиною належного управління ланцюгом постачань. Крім того, клієнти (великі транснаціональні корпорації) зазвичай мають дуже складні процеси управління ланцюгом постачань, зосереджені на таких питаннях, як ідентифікація постачальників, контроль витрат, логістика та якість постачань. Таким чином, ці клієнти повинні інтегрувати ризики корупції у свої повсякденні процеси, щоб типова програма управління ланцюгом постачань включала таке:

- Принципи постачальника
- Due Diligence
- Освіту постачальників
- Виконання контракту
- Аудит
- Додатковий антикорупційний контроль

За певних обставин клієнти також можуть нести відповідальність за корупційні дії, які їхні постачальники вчиняють від їхнього імені. Наприклад, відповідно до UK Bribery Act, клієнт несе юридичну відповідальність за корупційну поведінку постачальника.

КОМПАНІЇ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬ СВІЙ ЛАНЦЮЖОК ПОСТАЧАНЬ ДО АНТИКОРУПЦІЙНИХ ПРОГРАМ, МОЖУТЬ:

- Поліпшити якість продукції;
- Знизити рівень шахрайства та пов'язаних із цим витрат;
- Підвищити репутацію свого бізнесу;
- Покращити умови для бізнесу;
- Створити більш стійку платформу для майбутнього зростання.

ТОЧКА ЗОРУ ПОСТАЧАЛЬНИКА

Постачальники, які створюють ефективні програми боротьби з корупцією у своїй діяльності, покращують цим якість продукції, знижують витрати та уникають юридичної відповідальності. Ці дії також полегшують стосунки з наявними та новими клієнтами, які матимуть більше довіри до бізнесу, а також відчуватимуть менше потреби встановлювати власні стандарти й наполягати на моніторингу виконання контрактних умов співпраці. Мабуть, найважливіше те, що постачальники, які чесно взаємодіють зі своїми клієнтами та державними діячами, підвищують свою репутацію та отримують конкурентну перевагу, стаючи бажаним постачальником для етично орієнтованих клієнтів.

ЦІННІСТЬ КОЛЕКТИВНИХ ДІЙ

Першим пріоритетом кожної фірми в цій сфері має бути запобігання корупції у власному бізнесі та безпосереднє залучення постачальників до цих питань.

Але також значних результатів може досягти бізнес за допомогою колективних дій.

ПРАВИЛЬНО СТРУКТУРОВАНА СПІВПРАЦЯ МІЖ ПОКУПЦЯМИ МОЖЕ ЗРІВНЯТИ УМОВИ ГРИ ДЛЯ ВСІХ І ДОПОМОГТИ СТВОРЕННЮ НЕОБХІДНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЧЕСНОГО БІЗНЕСУ.

Прийнявши загальні стандарти постачальників і процедури моніторингу, клієнти можуть підвищити ефективність бізнесу, оскільки постачальники не стикатимуться із суперечливими вимогами. Працюючи разом, клієнти також можуть посилити свій вплив у боротьбі з корупцією. Співпраця між постачальниками зробить поле гри більш справедливим для всіх. Прийнявши загальні стандарти та практики, а також контролюючи їх дотримання, постачальники здатні стримувати тих, у кого може виникнути спокуса діяти корупційно для короткострокової вигоди або швидкого прибутку.

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ: КОЛЕКТИВНІ ДІЇ

2021

РАЗОМ
ПРОТИ
КОРУПЦІЇ

Автори:

Робоча група мережі глобального договору ООН в Україні в рамках антикорупційної програми

Дар'я Рубан, координаторка програми
Anti-Corruption Collective Action

Ілюстрації та верстка:

Валерія Пінчук

РАЗОМ
ПРОТИ
КОРУПЦІЇ

Антикорупційний тиждень 2021